

ضیافت الهی

مجلس الشیخ الاسلام

علاءالدین
حسن بن علی
رحمته الله

جلال

سرشناسه: قس، عباس، ۳۲۵۲ - ۳۱۹
عنوان قرارداد: مطالع الجان فارسی - عربی، برگزیده
عنوان و نام پدیدآور: آداب ضیافت الهی در مقامات الجنان، کتبات اعمال
ماه‌های رجب، شعبان و رمضان / تألیف: عباس قس؛ ترجمه: قس، محمد
مشخصات نشر: تهران: فردا، ۱۳۸۳، ۱۰ مشخصات ظاهری: ۲۸۰ صفحه، ۱۹/۵×۲۵
شابک: ۹۶۴-۹۲۲۹۸-۹۰-۲
پادداشت: کتاب حاضر برگرفته از کتاب «مفاتیح الجنان» تألیف عباس قس
موضوع: دعاها، ماه رجب، ماه شعبان و ماه رمضان
شناسه افزوده: الهی، قششاهی، مهدی، ۱۳۸۰ - ۱۳۵۲، مترجم
شناسه افزوده: قس، عباس، ۱۳۵۱ - ۱۳۱۹، مفاتیح الجنان، برگزیده
رده بندی کنگره: بپ ۳۹۲/۱۳۱۷/۲۲۷/۹/۸/HP۳۶۷
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۷۷۲، شماره کتابشناسی ملی: ۳۶۵۹۶۷

مؤسسه فرهنگی هنری جلوه نور علوی
شماره‌های تماس: ۳۳۹۸۸۰۲۹ و ۰۹۱۹۷۰۱۷۶۰۶
تارنما: www.jelveh.org - رایانامه: info@jelveh.org
آداب ضیافت الهی در مقامات الجنان
(کتبات اعمال ماه‌های رجب، شعبان و رمضان)
تألیف: ثقة‌المحدثین شیخ عباس قس
ترجمه: مرحوم مهدی الهی قششاهی
مدیر پروژه: محمد علی قیاض بخش
تصحیح: نصرالله قلعه‌قوند، مهدی صداقت
مدیر هنری: مجید زارع، طراح نشانه: مسعود نجابتی
تذهیب جلد: احمدی، آماده‌سازی: سعید خیابانی
طراحی و صفحه‌آرایی: مهیار سپهری
لینوگرافی: فرابند گویا، چاپ: ستاره سبز، صحافی: معین
ناشر: انتشارات فردا، نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۳
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه، قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان

- در فضیلت و اعمال ماہِ ربیع / ۱۱
اعمال مشترکہ ماہِ ربیع / ۱۲
دعاہای ہر روز ماہِ ربیع / ۱۳
دعا ہر روز ربیع / ۱۴
دعا ناحیہ مقدسہ / ۱۵
زیارت رجیہ / ۲۳
سایر اعمال ماہِ ربیع / ۲۴
اعمال لیلۃ الزکات / ۳۱
اعمال مخصوصہ ماہِ ربیع / ۳۲
اعمال شبِ اول / ۳۳
اعمال روزِ اول / ۳۹
تماز سلمان رضی اللہ عنہ / ۴۰
ایام البیض ربیع / ۴۲
عمل ام داد / ۴۶
اعمال شبِ میعت / ۵۹
فضیلت زیارت امیرالمومنین علیہ السلام / ۶۱
بقیہ اعمال شبِ میعت / ۶۳
اعمال روزِ میعت / ۶۸
اعمال روزِ آخر ماہِ ربیع / ۷۵

- در فضیلت و اعمال ماہِ شعبان / ۷۶
اعمال مشترکہ ماہِ شعبان / ۷۸
صلوات ہر روز شعبان / ۸۰
مناجات شعبانیہ / ۸۲
اعمال مخصوصہ ماہِ شعبان / ۹۱
فضیلت روزِ اول شعبان / ۹۱
اعمال روزِ سوم شعبان / ۹۹
فضیلت شبِ نیمہ شعبان / ۱۰۳
اعمال شبِ نیمہ شعبان / ۱۰۴
دعا شبِ آخر شعبان و شبِ اول رمضان / ۱۲۰

- در فضیلت و اعمال ماہِ مبارک رمضان / ۱۲۴
غلیظ حضرت رسول در فضیلت ماہِ رمضان / ۱۲۴
اعمال مشترکہ ماہِ مبارک رمضان / ۱۳۰
قسم اول: اعمال حرب و روزِ رمضان / ۱۳۰
دعا حج / ۱۳۳
قسم دوم: اعمال حرب شب ماہِ رمضان / ۱۳۶
اعمال افطار / ۱۳۶
دعا افتتاح / ۱۳۹
تمازی در شبِ ہای ماہِ رمضان / ۱۴۹
کیلیت ہزار رکعت نماز در ماہِ رمضان / ۱۵۳
قسم سوم: اعمال سحرہای ماہِ رمضان / ۱۵۵
دعا سحر ماہِ رمضان / ۱۵۶
دعا ابو حمزہ ثمالی / ۱۶۰
دعاہای سحر ماہِ رمضان / ۱۹۵

- دعا ادبسی در سحر ماہِ رمضان / ۲۰۳
تسبیحات در سحر / ۲۰۲
قسم چہار: اعمال و دعاہای روزہای رمضان / ۲۰۶
تسبیحات ہر روز ماہِ رمضان / ۲۱۹
صلوات ہر روز ماہِ رمضان / ۲۲۹
اعمال مخصوصہ ماہِ مبارک رمضان / ۲۳۴
شبِ اول ماہِ رمضان / ۲۲۴
دعا ریت ہلال از سجدہ مکرمہ / ۲۳۵
بقیہ اعمال شبِ اول / ۲۳۹
اعمال روزِ اول ماہِ رمضان / ۲۵۹
اعمال شبِ سیزدہ ماہِ رمضان / ۲۶۷
اعمال شبِ بیست و یک ماہِ رمضان / ۲۶۸
اعمال شبِ چہارم ماہِ رمضان / ۲۶۹
اعمال مشترکہ شبِ ہای قدر / ۲۷۸
اعمال شبِ تہذیب / ۲۷۶
اعمال شبِ بیست و یک / ۲۷۷
دعا شبِ ہای دفعہ آخر / ۲۷۸
بقیہ اعمال شبِ بیست و یک / ۲۸۶
دعا شبِ بیست و سوم / ۲۸۸
اعمال مخصوصہ شبِ بیست و سوم / ۲۹۵
اعمال مخصوصہ شبِ بیست و فتنہ / ۳۰۳
اعمال شبِ آخر ماہِ رمضان / ۳۰۳
اعمال روزِ آخر ماہِ رمضان / ۳۰۷
نمازہای شبِ ہای ماہِ رمضان / ۳۰۸
دعاہای مختصرہ ہر روز ماہِ رمضان / ۳۱۳

- در فضیلت و اعمال ماہِ شوال / ۳۲۶
اعمال شبِ عید فطر / ۳۳۲
نماز روزِ عید فطر / ۳۳۲
نماز عید / ۳۳۷

ملفوظات ۳۲۱

- زیارات مخصوصہ امام حسین علیہ السلام:
زیارت اول ربیع و نیمہ آن و نیمہ شعبان / ۳۳۲
زیارت نیمہ ربیع / ۳۳۸
زیارت نیمہ شعبان / ۳۵۲
زیارت شبِ ہای قدر / ۳۵۲
زیارت در عید فطر و قربان / ۳۵۸
زیارت عاشورا / ۳۷۰
زیارت حضرت علی علیہ السلام در شب و روزِ میعت / ۳۷۷
زیارت امین اللہ / ۳۸۲
دعا کبیر / ۳۹۵
دعا جوشن کبیر / ۴۱۰
دعا مجیر / ۴۲۷
دعا ندبہ / ۴۵۷
دعا عید / ۴۷۴
نماز چاہِ جعفر / ۴۷۷

در فرهنگ قرآن، زندگی با توحید آغاز می شود و با آن معنا پیدا می کند، و ہمہ تلاش انبیا و اولیای الهی علیہم السلام در ہدایت انسان ها، برای معنا دادن به گذر ایامی است کہ ناگزیر ورق می خورد، و آدمی را به خط پایانی نزدیک و نزدیک تر می کند کہ با عبور از آن، ہرگز راہ جبرانی در پیش نیست.

اجابت دعوت انبیا و اولیای الهی علیہم السلام، فقط در اسلام آوردن ظاہری و عمل به احکام آن نیست؛ کہ این تنها آغاز راہ است و تا سمرنزل مقصود، عقبات فراوان در پیش! این کہ خداوند در جای جای قرآن مؤمنین را بہ ایمان و تقوا توصیه می نماید، و می فرماید: **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ** (اشارہ است بہ پیمودن مراتب ایمان در فرصت کوتاہ زندگی دنیوی؛ کہ ہر مقدار مدارج بیشتری از ایمان و حیات معنوی در

گذر عمر طی شود، بالندگی و نشاط معنوی زندگی بیشتر است. خداوند در ادامه‌ی آیه، حیات حقیقی را معنا می‌کند و می‌فرماید: (وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَهٌُ تُخْشَوْنَ)؛ و به این ترتیب، در جهان بی‌قراری، زندگی آن‌گاه از مُردگی و کدورت خارج می‌شود که آدمی، با حقیقتی که به زندگی معنا می‌دهد، انس دائمی داشته باشد؛ واقعیتی که از همه چیز به او نزدیک‌تر و صمیمی‌تر است و دائماً دانسته و نادانسته او را می‌خواند و با او نجوا می‌کند.

در این میان، لحظه‌ها جایگاه خاصی در شیرینی انس با خداوند دارد؛ چنان‌که رسول خدا ﷺ می‌فرماید: «إِنَّ لِرِجْمَةٍ فِي أَيَّامٍ دَهْرَكُمْ نَفَحَاتٍ، أَلَا تَعْرِضُونَ لَهَا بَكْرَةً الْإِسْتِعْدَادِ»؛ یعنی: در برخی لحظه‌های زندگی تان نسیم‌های الهی است؛ هوشیار باشید و با استعداد هرچه بیشتر در فراهم کردن زمینه‌ی بهره‌مندی، خود را در معرض آن‌ها قرار دهید.

به این ترتیب، اگر در ساعات روز، بین الطلوعین و غروب آفتاب شرافت خاصی دارد^۱، و اگر در میان اوقات شب، ثلث پایانی آن وقت تهجد و تلاوت و فکر و ذکر و انس با محبوب است^۲، و اگر در روزهای هفته، شب و روز جمعه فضیلت دارد، و اگر ایام البیض هر ماه روزهای اعتکاف و خلوت با خداوند است، در میان ماه‌های سال، ماه مبارک رمضان جامع همه‌ی فضیلت‌هاست و بهار عمر با ضیافت رمضان رقم می‌خورد؛ تا آن‌جا که اولیای الهی همه‌ی سال

۱. عوالی الثانی العزیزیة فی الأحادیث الدینیة، ج ۴، ص ۱۱۸.

۲. یا ایها الذین آمنوا اکثروا لله ذکراً کثیراً و سنبهوا نیکرةً و اصیلاً (احزاب، ۴۱ و ۴۲).

۳. إِنْ نَاشَأَ الْفَلَّحُ مِنْ أَثَرِ وَطْأَنِهِ وَاقْتَمَ قَبْلَهُ (مزمّل، ۶).

برای میهمانی الهی در ماه رمضان به انتظار می‌نشستند و با حلول هلال آن، خدای را سپاس می‌گفتند که یک بار دیگر اجازه‌ی ورود به حریم حرم محبوب را یافته‌اند؛ شاید فرصتی به دست آید و شعله‌ای از فروغ رمضان بگیرند.

در این میان، نگین هلال رمضان، با لیلۃ القدر آن رقم می‌خورد، و در فضیلت آن همین بس که لحظات آن معادل هزار ماه است^۱. به بیان روشن‌تر، اگر سالکی در همه‌ی رمضان‌های عمرش توفیق یابد و تنها یک شب قدرش را درک کند، به نورانیت آن شب تمام عمرش نورانی می‌شود و راه هزار ماهه را یک شبه می‌پوید.

و البته هرنگینی را حلقه‌ای و هرقله‌ای را گردنه‌های صعب‌العبور است؛ و برای قدم نهادن بر قلّه باید رنج عبور از دامنه را به جان خرید تا بتوان قدم بر قلّه گذاشت.

خوش بود گرم‌محک تجربه آید به میان
تا سیه روی شود هرکه در او غش باشد
ناز پرورده تنعم نبرد راه به دوست
عاشقی شیوه‌ی زندان بلاکش باشد

برای ورود به بازگاه قدس الهی و درک حقیقت شب قدر، باید از روز نخست ماه مبارک رمضان کمر همت بر بست و شب‌های آن را به تهجد و عبادت و روزهایش را به ذکر و تهذیب از ناپاکی‌ها گذراند، تا اذن دخول در ضیافت خواص در آن شب را دریافت.

۱. هزار ماه، معادل ۸۳ سال و چهار ماه، یعنی عمر طبیعی یک انسان است.

اولیای الهی که همه‌ی سال را چشم انتظار قدم رمضان و درک لیلۃ القدر آن بوده‌اند، استعدادی افزون بر این را از خداوند طلب می‌کنند و برای استقبال باشکوه‌تر از ماه رمضان، از ماه رجب بهره می‌برند؛ زیرا اگر ماه رمضان شهر توحید و ضیافت الهی است، در این میان هر آن کس که با طهارت و معرفت بیشتر در این میهمانی پای نهد، میزبان او را ارجح‌تر بپذیرد و ریحیق مختومش را به چشمه‌ی تسنیم، بیشتر مزوج کند^۱.

بدیهی است که معرفت به توحید بدون اذعان به ولایت نبوی ﷺ ممکن نیست و همواره شهادت به کلمه‌ی توحید، قرین شهادت به رسالت نبوی ﷺ است؛ از این رو، شعبان که ماه رسول خدا ﷺ و بهار صلوات است، قرین رمضان قرار می‌گیرد. و از سوی دیگر، ولایت نبوی ﷺ و علوی ﷺ دوروی یک سکه‌اند. امیرمؤمنان علی علیه السلام نفس نبی ﷺ است، و شهادت به رسالت، بدون اعتقاد به ولایت، جسم بی‌روحي است که تنها پوسته‌ای توخالی از دین را عرضه می‌دارد، و تظاهری سراب‌گونه به توحید می‌نماید. در یک کلام، کسب طهارت و معرفت به توحید، بدون اذعان به ولایت نبوی ﷺ و علوی ﷺ، کوبیدن بر طبل توخالی و تلاشی بی‌حاصل است.

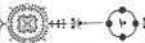
کوتاه سخن آن که پیروی از سنت نبوی ﷺ در احوای شب‌ها و روزهای ماه شعبان^۲، اذن دخول به ضیافت الهی رمضان

است، و تنها راه ورود به بارگاه نبوی ﷺ نیز از حریم علوی، یعنی احوای ماه رجب می‌گذرد^۳. رجب ماه امیرالمؤمنین علی علیه السلام است و روح رسالت و توحید با ولایت رقم می‌خورد. بی‌جهت نیست که خداوند در آغاز ماه رجب، همه شب تا به صبح منادی را در آسمان هفتم می‌گمارد تا بر خلائق بانگ زند: «أَنَا جَلِيسٌ مَنْ جَالَسَنِي وَمُطِيعٌ مَنْ أَطَاعَنِي وَغَافِرٌ مَنْ اسْتَغْفَرَنِي... فَمَنْ دَعَانِي فِي هَذَا الشَّهْرِ أَجَبْتُهُ وَمَنْ سَأَلَنِي أَغْظَيْتُهُ وَمَنْ اسْتَهْدَانِي هَدَيْتُهُ وَجَعَلْتُ هَذَا الشَّهْرَ حَبْلًا بَيْنِي وَبَيْنَ عِبَادِي، فَمَنْ اغْتَصَمَ بِهِ وَصَلَ إِلَيَّ...» (یعنی: من همنشین کسی هستم که در این ماه همنشینم باشد، و مطیع کسی هستم که اطاعت کند، و مغفرتم شامل کسی است که از من طلب مغفرت کند... هر آن کس که در این ماه از من چیزی بخواهد به او ارزانی دارم، و اگر هدایت طلب کند، او را تحت هدایت خود قرار دهم. ماه رجب را ریسمانی بین خود و بندگانم قرار دادم که هر کس به آن چنگ بزند متصل به من می‌گردد).

و به این ترتیب، زندگی با ماه رجب آغاز می‌شود^۴ و در نیمه‌ی شعبان شکوفه می‌دهد و در ماه رمضان به گل می‌نشیند و در پایان ماه، صاحب‌خانه بر بندگان ندا درمی‌دهد: «أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ اغْدُوا إِلَيَّ جَوَائِزَكُمْ...» (یعنی ای مومنان بسوی جوارِ بستانم و بهانه‌ساز عید فطر، هر کس به میزان استعداد و تلاشی که نموده است، جایزه‌ی خود را از بارگاه صاحب ضیافت می‌برد).

۱. «بَيْنَ عَيْنِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَتْ مَوْضِعَهُ وَيَقُولُ رَجَبٌ شَهْرِي وَشُعْبَانُ شَهْرُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَشَهْرُ رِضْوَانِ شَهْرَانِ عَالِيَيْنِ» (مصباح المجتهد، ج ۲، ص ۹۹۷).
 ۲. ظرافت این تذکره که اغلب کتب اعمال السنه، مثل اقبال الاعمال، مصباح المجتهد و مفتاح الجنان، با ماه رجب و یا رمضان آغاز می‌شود، در همین است.

۱. ابْنُ الْأَثَرِ لِلْإِسْلَامِ (تجیم) ۲۲۲... يَسْتَقُونَ مِنْ رَحِيْقِ مَخْتُومٍ (۲۵) خَاتَمُهُ مِنْكَ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَنْتَظِرِ الْمُتَظَنِّينَ (۲۶) وَوَرَاكُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ (۲۷) غَنِيًّا يُشْرِكُ بِهَا الْفَقْرَ (۲۸) (مطففین) ۲۲، ۲۸.
 ۲. «وَهَذَا شَهْرُنَا، سَبْدُ رُسُلِكَ، شُعْبَانُ الَّذِي حَفَلَتْهُ مِنْكَ بِالرَّحْمَةِ وَالرِّضْوَانِ، الَّذِي كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَذْأَبُ فِي صَبَابِهِ وَقِيَامِهِ» (مصباح المجتهد، ج ۲، ص ۸۹).

و تا پایان سال به آن زندگی می‌کند. و مغیور کسی است که از این سفره‌ی گسترده سهمی نبرد و محبوب عالم نظر عنایتی براو نکند.

در این میان، مشایخ قوم، از شیخ مفید^۱ و شیخ طوسی^۲ گرفته تا سید ابن طاووس^۳ و علامه‌ی مجلسی^۴، و در میان متأخرین، جمال السالکین آیت الله میرزا جواد آقا ملکی تبریزی^۵، تلاش‌ها نموده‌اند و موسوعه‌هایی مختصر و مفصل در اعمال این سه ماه به امت اسلام عرضه نموده‌اند، تا هر کس به قدر وسعش از این سه ماه بهره گیرد. در این میان، کتاب فخیم «مفاتیح الجنان»، که به حق کلیدهای بهشت را در بر دارد، اثر گران سنگ ثقة‌المحدثین، حاج شیخ عباس قمی^۶، موسوعه‌ای متقن در اعمال سال است. اثر حاضر، کلیات اعمال سه ماه ارجمند رجب، شعبان و رمضان را به ضمیمه‌ی زیارت‌نامه‌ها و دعا‌های مربوطه از مفاتیح الجنان ارائه نموده، تا امکان استفاده از اعمال و اذکار این ایام پربرکت، برای طالبین فراهم‌تر باشد.

و من الله التوفیق والیه انیب.

مؤسسه‌ی فرهنگی هنری جلوه‌ی نور علوی

محمدعلی قیاض بخش - زمستان ۱۳۹۳

۱. «قال رسول الله ﷺ: مَنْ اشْتَرَى غَنَةً مِنْهُ رَمَضَانَ وَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ فَلَا غَفْرَةَ لَهُ» (کسی که ماه رمضان براو بگذرد و آمرزیده نشود، خداوند دیگر او را نیامرزد.) (اقبال الاعمال، ج ۱، ص ۲۷۰)

فصل اول در فضیلت و اعمال ماه مبارک رجب است

بدان که این ماه و ماه شعبان و ماه رمضان، در شرافت کامل و تمامند و روایات بسیاری در فضیلت آن‌ها وارد شده است. بلکه از رسول خدا ﷺ روایت شده است که رجب ماه بزرگ خدا است و ماهی در احترام و فضیلت به آن نمی‌رسد و در این ماه جنگ با کافران حرام است! و رجب ماه خدا و شعبان ماه من و رمضان ماه امت من است. کسی که یک روز از ماه رجب را روزه بدارد، مستحق خشنودی بزرگ خدا می‌شود و خشم حق از او دور می‌گردد و دری از درهای دوزخ به رویش بسته می‌شود. و از حضرت موسی بن جعفر^۱ روایت شده است: هر که یک روز از ماه رجب را روزه بدارد بهشت براو واجب می‌شود. و نیز فرمود: رجب نام نهی است در بهشت که از شیر